

Komunikat prasowy FRA
Wiedeń, 27 listopada 2025 r.

**ZAKAZ PUBLIKACJI: do godz. 6.00 czasu środkowoeuropejskiego
w dniu 27 listopada 2025 r.**

Konieczna jest systemowa zmiana, aby położyć kres przemocy wobec osób z niepełnosprawnościami w placówkach opiekuńczych

Zaniedbywanie, znęcanie się i przemoc wobec osób z niepełnosprawnościami przebywających w placówkach opiekuńczych są powszechnym zjawiskiem w całej UE. Nowe sprawozdanie Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA) pokazuje, jak normalizacja przemocy, przeszkody w zgłaszaniu nadużyć i brak skutecznego monitorowania naruszają prawa osób z niepełnosprawnościami. FRA wzywa państwa UE do podjęcia pilnych działań w celu zapobiegania przemocy, ochrony ofiar i pociągnięcia placówek do odpowiedzialności.

W UE ponad 1,4 mln osób z niepełnosprawnościami mieszka w placówkach opiekuńczych. Ponieważ Unia Europejska i państwa członkowskie nie wywiązują się ze swoich zobowiązań dotyczących deinstytucjonalizacji wynikających z Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, dochodzi do naruszeń praw podstawowych wielu osób przebywających w takich placówkach. Najnowsze sprawozdanie FRA pt. [„Places of care = places of safety? Violence against persons with disabilities in institutions”](#) (Miejsca opieki = miejsca bezpieczeństwa? Przemoc wobec osób z niepełnosprawnościami w placówkach opiekuńczych) uwidacznia luki w ochronie i zapobieganiu przemocy, znęcaniu się i zaniedbywaniu.

Formy przemocy wymienione w sprawozdaniu obejmują krzyki i obelgi, przymusowe leczenie i nadmierne lub niepotrzebne podawanie leków, arbitralne stosowanie środków przymusu bezpośredniego, wyzysk fizyczny i finansowy oraz przemoc fizyczną i seksualną. Osoby z niepełnosprawnością intelektualną, dzieci i osoby starsze są bardziej narażone na znęcanie się.

Przemoc i znęcanie się w placówkach opiekuńczych są możliwe ze względu na stały niedobór personelu i ograniczone zasoby. Wiele ofiar zaczęło postrzegać nadużycia jako coś normalnego i nie są informowane o przysługujących im prawach ani o kanałach zgłaszania nadużyć. Tworzy to trwałe bariery oraz kulturę milczenia i bezkarności.

Aby zaradzić tym zaniedbaniom systemowym, FRA wzywa państwa członkowskie UE do:

- **Zakończenia instytucjonalizacji** i priorytetowego traktowania integracji społecznej osób z niepełnosprawnościami zgodnie z zobowiązaniami UE i państw członkowskich wynikającymi z art. 19 Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.
- **Wzmocnienia ochrony przed przemocą.** Zapewnienia, aby przepisy krajowe dotyczące opieki instytucjonalnej były zgodne z międzynarodowymi i unijnymi zobowiązaniami prawnymi. Gromadzenia wiarygodnych, porównywalnych i aktualnych danych w celu lepszej oceny sytuacji oraz zapobiegania przemocy w placówkach opiekuńczych, ochrony przed nią i reagowania na nią.
- **Poprawy monitorowania.** Zapewnienia, aby organy monitorujące były w pełni niezależne i posiadały wystarczające zasoby do prowadzenia regularnych, przejrzystych i niezapowiedzianych wizyt w placówkach opiekuńczych. Komisja Europejska powinna zawiesić finansowanie i odzyskać fundusze unijne od placówek opiekuńczych, w których dochodzi do naruszeń.
- **Zapewnienia dostępnych mechanizmów zgłaszania nadużyć.** Zapewnienia ofiarom dostępu do bezpiecznych i poufnych mechanizmów dokonywania zgłoszeń bez obawy przed represjami, mechanizmów które skutecznie chronią osobę dokonującą zgłoszenia.
- **Zapewnienia wytycznych i szkoleń.** Opracowania praktycznych wytycznych dotyczących skutecznego zapobiegania przemocy w placówkach opiekuńczych i reagowania na nią. Opracowania obowiązkowych, multidyscyplinarnych szkoleń dla pracowników placówek opiekuńczych, zespołów monitorujących, policji i wymiaru sprawiedliwości.
- **Zapewnienia pełnego udziału osób z niepełnosprawnościami** i ich organizacji przedstawicielskich w opracowywaniu, wdrażaniu i ocenie polityk i programów dotyczących przemocy w placówkach opiekuńczych.

Cytat z wypowiedzi dyrektora FRA [Sirpy Rautio](#):

„Przemoc wobec osób z niepełnosprawnościami w placówkach opiekuńczych jest problemem systemowym, który wymaga systemowych zmian. UE i państwa członkowskie muszą wywiązać się ze swoich zobowiązań prawnych i chronić prawa podstawowe osób z niepełnosprawnościami poprzez priorytetowe traktowanie ich włączenia społecznego, traktowanie ich z godnością i szacunkiem oraz skuteczną ochronę przed przemocą i znęcaniem się.”

Sprawozdanie opiera się na badaniach przeprowadzonych w 27 państwach członkowskich UE i trzech państwach kandydujących (Albania, Macedonia Północna i Serbia), uzupełnionych wywiadami przeprowadzonymi w 10 państwach UE (Chorwacja, Niemcy, Irlandia, Włochy, Łotwa, Malta, Polska, Portugalia, Słowacja i Słowenia).

FRA opublikowała wcześniej sprawozdanie na temat [przejścia osób z niepełnosprawnościami z placówek opiekuńczych do życia w społeczności](#) oraz na temat [przemocy wobec dzieci z niepełnosprawnościami](#).

Aby uzyskać dodatkowe informacje, prosimy skorzystać z poniższych danych kontaktowych: media@fra.europa.eu / Tel.: +43 1 580 30 642